

НЕВІДОМИМИ ШЛЯХАМИ “ПІВДЕННОГО-ЗАХОДУ”

На початку 2006 р., у Одесі, побачило світ перше число історико-краєзнавчого наукового альманаху “Юго-Запад. Одессика — Південний Захід. Одессика”. За три роки свого існування (на цей час видано 6 номерів, в кожному 260 — 300 сторінок) він перетворився на солідне наукове видання, в якому висвітлюються різні моменти історичного минулого Одеси та Одеської області. Часовий діапазон досліджень одеських вчених охоплює період від найдавніших епох формування людської спільноти до сьогодення.

Альманах об’єднав 11 професорів — докторів історичних наук, 25 кандидатів історичних наук, 5 аспірантів, краєзнавців, що професійно займаються дослідженнями Одеського регіону, не тільки з Одеси, а й з Києва, Харкова, Миколаєва, Івано-Франківська, Ізмаїла, Кишинєва, Москви. Часопис поступово стає міжнародним, оскільки в ньому друкуються дослідники з інших країн, які вивчають історію Одеси та Північно-західного Причорномор’я. І це не дивно. Одещина завжди притягувала до себе творчі натури, викликала постійний та підвищений інтерес з боку істориків. Люди, які народилися тут, зробили визначний внесок в історію, науку та культуру не лише України, але й багатьох інших країн.

Серед членів редколегії альманаху відомі професори, доктора історичних наук О. В. Гонтар, О. Б. Дьомін, А. О. Добролюбський, С. А. Цвілюк. Головний редактор Віктор Анатолійович Савченко — письменник, кандидат історичних наук, керівник “Асоціації європейської культури” — громадської організації що видає альманах. Часопис виходить двома мовами, підтверджуючи поліетнічність та полікультурність регіону, продовжуючи традиції міжнаціональної толерантності, якими пишається Одещина. На жаль, історія здатна не лише об’єднувати, але й розділяти народи, що ми бачимо сьогодні, коли суто історичні за змістом дискусії перетворюються на дискусії політичні. На сторінках альманаху читач зможе зустріти істориків різних поглядів, яких об’єднує пошук істини та любов всього, що пов’язано із Одесою. Треба зазначити, що всі

представлені у альманасі роботи побачили світ вперше.

Структура альманаху незмінна для видання: перші два розділи: “Степи Лукомор’я” та “Одеські старожитності” ознайомлюють читачів з історією краю та міста з давніх часів до 1918 року. В цих розділах постійними авторами професором А. Добролюбським та аспірантом А. Красножоном, розглядаються історія заселення одеського степу та античних старожитностей краю, таємниці будівництва Білгород-Дністровської фортеці та “одеських” грецьких поселень на Приморському бульварі та Живаховій горі. Професор, доктор історичних наук І. Сапожніков та директор палеонтологічного заповідника ОНУ К. Пронін висвітлюють нові відкриття первісної археології у самому центрі Одеси. Ф. Самойлов, Т. Гончарук, І. Дружкова, Г. Кязимова і Л. Циганенко (Ізмаїл) досліджують проблеми культурного та економічного життя Одеси ХІХ — поч. ХХ ст.: умови життя населення і історію благодійності, суспільно-політичні відносини, літературне, художнє та наукове життя міста, особливості містобудування, будівництва порту, водопроводу, дворянського землеволодіння, кредитно — банківських афер.

Частина авторів, що в розміщують свої дослідження у розділі альманаху “Співдружність народів”, висвітлюють особливості етногенезу та заселення Одещини, розглядаючи внесок різних націй в розбудову краю. О. Бонь (Київ), О. Іванюк (Київ), А. Шабашов, С. Гізер, В. Солодова, С. Аргатюк, Т. Гончарук, О. Болдарєв, аналізують слов’янську колонізацію Південної України, етнічний склад міст Півдня, динаміку етнічного складу Болградського району, історію ногайських поселень Буджака, промислову діяльність німців — колоністів Півдня, процеси заселення українцями, поляками, євреями Одещини.

Найпотужнішим розділом альманаху виявився розділ “Край у епоху диктатур” (часи з 1918 по 1953 рр.) навколо якого сформувалася потужна група постійних авторів. Професори Ю. Котляр (Миколаїв) та С. Цвілюк розглядають долю селянства часів визвольних змагань і НЕПу та повстанський рух на Півдні Украї-

ни, розкривають трагедію голодомору на Одещині. В. Савченко, А. Филипенко, Т. Вінцовський, Ю. Антіпов досліджують історію анархістського і масонського рухів в Одесі та анархістської еміграції, особливості політичного життя Одеси часів НЕПу, визвольні змагання на Півдні України, долю місцевої інтелігенції часів НЕПу. М. Михайлуца (м. Одеса) та О. Тригуб (Миколаїв) аналізують процеси у церковному житті Півдня України у 20-х — 40-х рр. ХХ ст., Е. Петровський та О. Сирота розкривають радянську дійсність сталінської епохи та механізм політичних репресій 30-х рр. ХХ ст. на Одещині. Статті О. Новосолова (Ів.-Франківськ), Я. Савченка та В. Щетнікова висвітлюють політику фашистської Румунії на Одещині, події у Одесі у часи Другої Світової війни. В четвертому числі альманаху був повністю надруковано щоденник невідомого одесита за 1928 р., що є важливим джерелом для вивчення історії повсякденності.

В розділі “Одеса нашого покоління” можна знайти цікаві дослідження пов’язані із історією Одеси після 1953 р. В. Файтельберг-Бланка та В. Савченка “Трудневий (1960 р.) безлад на Молдаванці”, Е. Гераскіна “Друга хвиля постмодернізму у Одесі”. В розділі “Обличчя земляків” — прочитати статті про долю одеситів, що зробили значний внесок у становлення Одеси та Одещини — статті А. Филипенка, В. Михальченко, І. Бриноша, Е. Пет-

ровського, М. Михайлуца, О. Бажана (Київ), О. Кучерука (Київ), О. Капчинського (Москва), розглядають долі митрополитів Г. Бонулеску-Бодоні та Віссаріона, протоієрея М. Добровольського, шляхетського роду Гіжіцьких, політемігранта Б. Мальчева, генерала М. Капустянського, першого директора Одеської кінофабрики М. О. Капчинського.

Особливо треба відзначити творчі союзи О. Бажана (Київ) та О. Лошицького (Київ), спільні наукові розвідки О. Бажана і В. Золотарьова (Харків), які у своїх публікаціях прагнуть висвітлити трагічні сторінки більшовицьких репресій на Одещині, оприлюднити біографії місцевих чекістів — організаторів терору. Варто відзначити кропітку працю дослідників з історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечнікова О. Музичка та В. Левченка, що у численних статтях розглядають історію Новоросійського — Одеського університету та життєвий шлях його професорів.

Прикінцевою рубрикою альманаху є “Книжкова полиця краєзнавця” у якій розглядаються новинки історико-краєзнавчої літератури котра була видана у Одесі у останнє півріччя.

В творчих планах редколегії альманаху проведення наукової конференції “Французи та швейцарці — франкофони на Півдні України у ХУІІІ — поч. ХХ ст.”, допомога у підготовці двотомного енциклопедичного видання “Одеські історики”.

